

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No7
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 480 sahifa,
1-iyul, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Umarova H. O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)

Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Umarova H. O'. – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Konvergent tahririyat mas'uliyati: Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonini yoritish tendensiyalari	16
Doniyorov Salim Musurmonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy bilimlarini shakllantirish.....	23
Nazarov Odil Omanqulovich	
"Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"da ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning o'rni	27
Abirova Umida Nazarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda uchraydigan nutq nuqsonlarini oldini olish va uning ahamiyati	30
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li	
Pedagogik jarayonda axloqiy qarashlarni shakllantirish usul va vositalari	34
Xudoykulova Shaxlo Mamaniyozovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining ijodkorligini rivojlantirishda ta'limiy o'yinlarning ahamiyati	38
Salimova Dilmira Farxodovna	
Aholining iqtisodiy axborot savodxonligini oshirishdagi muammo va kamchiliklar	41
Rajabov Asliddin Xolmirzayevich	
Favqulodda vaziyatlar yo'nalishi ta'limida muloqotning ahamiyati.....	44
Boltayev Baxtiyor Yunusovich	
Biologiya ta'limi va raqamli texnologiyalar	48
E. Po'latova	
Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhi bolalarini kasbga yo'naltirishda stem yondashuvining ahamiyati ...	51
Egamova Ravshanoy Surobjonovna	
O'zbekiston TIMSS natijalarini qanday yaxshilashi mumkin?	
Innovatsion ta'lim yondashuvlari va samarali strategiyalar.....	55
G'ayniddinov Shayxislom Tolibjon o'g'li	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda mutaxassislar hamkorligi	60
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Developing Student's Critical Skills Through Technology-Enhanced English Lessons	63
Mavlonova Dildora Shuxrat qizi	
Bahrom Ro'zimuhammad she'rlarini o'qitishda integratsiya usulidan foydalanish	67
Nomozova Dilobar Suyun qizi	
Aksiologik yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarda altruizm ko'nikmalarini shakllantirish: bosqichlar va tamoyillar	72
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
3D Modeling of Virtual Chemical Laboratories	75
Qayumov Jamshid Ma'rufjon o'g'li	
Fostering Metacognitive Skills in Efl Learners Through Ai-Supported Instruction: a Review of Recent Literature	80
Ruzieva Maftuna	
Onlayn va gibril ta'lim sharoitida mashinasozlik texnologiyasi faniga qiziqishni oshirishning nazariy asoslari.....	85
Sarimsakova Soxibaxon Raxmonjanovna	
Loyihalashtirilgan integral darslar samaradorligi (9-sinflar uchun "Metallar va ularning umumiy xususiyatlari" mavzusida)	88
Sharipova Hakima Shavkatovna	
Metacognition and Self-Regulated Learning	92
Turayeva Nazira Ibragimovna	
Методические возможности совершенствования обучения научной письменной речи на основе коммуникативно-деятельностного подхода	95
Меденцева Наталья Петровна	
Transformatsion jarayonlarda tibbiyot oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari	100
Jonibekov Jasur Jonibekovich	

O'zbek milliy musiqasi: boy madaniyat va san'atning ajralmas qismi.....	105
Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi	
Sharq va G'arbda tibbiyot fanlarining yaratilishi tarixi.....	108
Bakayev Najmiddin	
Didaktik o'yinlar bola faoliyatining asosiy vositasi sifatida.....	112
Egamova Madina Qobil qizi	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining konvergent-kreativ tafakkurini takomillashtirishning didaktik asoslari.....	116
Egamova Shukriya Amanovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida universal ta'lim faoliyatlari orqali tarbiyaviy maqsadlarga erishish imkoniyatlari	119
G'aybullayeva Nafisaxon Nosirjon qizi	
Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullarga o'tish	124
G'ofurov Jamoliddin Xusniddinovich	
Jahon miqyosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	128
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna, Mahmudova Zulfiya Homidovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning prognostik kompetensiyasini rivojlantirish tamoyillari.....	131
Ikromova Munisa Sheraliyevna	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy tayyorgarligini grafik ma'lumotlar asosida oshirishning didaktik asoslari	134
Jumanazarova Zuhra Qosimjonovna	
Sport va jismoniy tarbiya pedagogikasida innovatsion metodlar	138
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	141
Jumayeva Sarvinov Ilhombekovna	
Talabalarda nutqiy tarkibiy tuzilmalarni shakllantirish texnologiyasi	145
Kiyamova Maxbuba Sultanovna	
Innovatsion yondoshuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning amaliy jihatlarini	148
Mamadiyev Jamol	
Ingliz tili matnlarini o'rganishda 6-sinf o'quvchilarining grammatik kompetensiyasini oshirish va tatbiq qilishning samarali usullari.....	152
Sharipova Firuza Mehriddinovna	
Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o'quvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish modeli	155
Tursunov Hojiakbar Hamidullo o'g'li	
Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – pedagogik muammo sifatida.....	159
Xallovkova Maksudaxon Ergashevna	
Altruistik xulq-atvorning shaxsiy va ijtimoiy determinantlari.....	162
Xatamova Ferangiz Ibodulloevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirishning xorijiy va milliy tajribasi	166
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Refleksiv yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni va afzalliklari.....	170
Yodgorova Gulrux Farhodovna	
Совершенство методики формирования компетентности будущих студентов-искусствоведов в условиях цифрового образования.....	174
Юлдашев Эргаш Сабинович	
O'z-o'zini rivojlantirish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati.....	177
Kudenov Temurbek Maxsetbaevich	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida hikoya janrini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish dolzarb muammo sifatida	180
Ergasheva Shoxida Nurmuxammadovna	
Ingliz tili darslarini interaktiv tashkil etishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni va metodik yondashuvlar	185
Raxmatullayeva Barno Baxtiyor qizi	
The Effectiveness of Using Podcasts to Enhance Listening Comprehension and Vocabulary Acquisition in Secondary School English Classes	189
Meliboyev Zuxriddin Isroil ugli	

O'zbekiston tarixi darslarida pedagogik improvizatsiyani texnologiyalashtirish va raqamlashtirish imkoniyatlari	192
<i>Ergasheva Muhayyoxon G'anijonovna</i>	
Tasviriy faoliyat vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning samaradorligi.....	196
<i>Arslanova Umidaxon Komiljon qizi</i>	
Baxtli pedagoglar sirlari yoki kasbdagi subyektiv farovonlik	201
<i>Adilova Zulfiya Djavdatovna</i>	
Ayollarning siyosiy faolligini oshirishda gender kvotalarining o'rni	204
<i>Abdukaxorova O'g'iloy Isroiljon qizi</i>	
The Content of Developing Students' Communicative Culture Through a Bilingual Approach	207
<i>Abdukhaliyeva Feruzakhon Ulugbek kizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi nutqida kamchiligi bo'lgan bolalar so'zlashuv nutqini shakllantirishda o'yin texnologiyalaridan foydalanish ahamiyati.....	210
<i>Abdullayeva Ugiloy Djurayevna</i>	
Chet tili intellektual va kasbiy rivojlanish kaliti	214
<i>Aripova Sayida Abdullaxatovna</i>	
Raqamli etiket: zamonaviy ta'limda yangi madaniyat talabi	217
<i>Rasuljon Atamuratov</i>	
Raqamli xiyonat: zamonaviy munosabatlar va sodiqlik inqirozi.....	221
<i>Azizova Shodiya Utkur qizi</i>	
Badiiy tarjimada leksik birliklarning lingvomadaniy aspektlari	224
<i>Mardiyeva Maxbuba Shavkatovna</i>	
O'quvchilarda funksional savodxonlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturiy platformani pedagogik loyihalash.....	228
<i>Obloqulov Sulaymon Maxmayusuf o'g'li</i>	
Kurashchilar orasida jarohatlarning oldini olish: reabilitatsiya va profilaktik uslublar	232
<i>Ochilova Sarvinoz Salim qizi</i>	
Xalq og'zaki ijodi vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning pedagogik-psixologik jihatlari	236
<i>Oxunova Nozimaxon Mirzag'ulom qizi</i>	
Loyiha asosidagi o'qitish orqali yoshlarda liderlik qobiliyatini rivojlantirish usullari.....	239
<i>Risvayeva Charos Zaydilla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'yinlar vositasida o'rgatishga qaratilgan mashq va topshiriqlarning samaradorligi.....	242
<i>Toshniyozova Dildora, Meliyeva Nargizaxon</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni tarixiy va ma'naviy ideallarga aksiologik munosabatini rivojlantirish modeli	245
<i>Tursunova Dilnoza Adhamjon qizi</i>	
Shaxs rivojlanishida pedagogika va psixologiya o'rni	248
<i>Umirova Guldon Jamoliddin qizi</i>	
Toshkent shahri havosi ifloslanishining sabablari va oldini olish choralari	251
<i>Ungalov Akmal Navruzovich</i>	
Sun'iy intellekt asosida tuzilgan interaktiv platformalar va ulardan foydalanuvchi tajribasi	254
<i>Xabirova Zulfiya Anvarbekovna</i>	
Talabalar ijtimoiy faollik indeksini rivojlantirishda tyutorlik faoliyatining o'rni va ahamiyati	257
<i>Xamrakulov Jasurbek Muxammadjon o'g'li</i>	
Hozirgi davr pedagogikasida sharqona ta'limning ahamiyati.....	260
<i>Yuldasheva Mastura Islamovna</i>	
Пословицы и поговорки как отражение картины мира	263
<i>Алламбергенова Шахноза Садатдиновна</i>	
Raqamlashtirish sharoitida talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini rivojlantirishda mustaqil ta'limning o'rni	268
<i>Abdumannopov Muhammadsahib Muhammadyusuf o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy-kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlar.....	272
<i>Khadicha Mukhamadiyeva Karomatovna</i>	

Zamonaviy didaktik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning analitik va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish.....	277
Mo'minova Gulhayo Turg'unboy qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tyutorlik faoliyatiga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari	280
O'rinova Nilufar Muhammadovna	
Aholi o'rtasida yoshlarning pedagogik intervensiyalar orqali ilmiy faolligini oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish metodikasi.....	286
Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'li	
Buyuk ipak yo'li – yangi geosiyosiy va iqtisodiy aloqalarning tarixiy asosi sifatida.....	290
Tugalova Madina Erkin qizi	
Ilk maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiya.....	293
Umarova Muyassarxon A'zamjonovna	
Rus tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari	297
Xanova Dilrabo	
Didactic Possibilities of Teaching English in Primary Schools Based on 3D Interactive Technologies	303
Kholiqova Lutfiya Umurzoqovna	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonlarini loyihalashtirish modeli	306
Ametova Guljamila Elbrusovna	
Talabalarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirishning amaliy asoslarini takomillashtirish	310
Baydjanov Bekzod Xaitboyevich	
Aksiologik yondashuv asosida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishning til o'rganish jarayonidagi ahamiyati.....	314
Choriyeva Feruza Amrullayevna	
Ibrayim Yusupovning "Saksovu" she'rini o'qitish metodikasi	317
Darmonov Allayar Abdilxaq uli	
Innovatsion ta'lim sharoitida talabalarning madaniyatlararo kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi....	320
Ergasheva Anbar Shaymardan qizi	
Oiladagi zo'ravonlik: sabablari, oqibatlari va psixologik yondashuvlar	324
Jo'rayeva Kaniza Akbarali qizi	
Darsda talabalar nutqiy qobiliyatini shakllantirish masalalari.....	329
Kamoliddinova Maftuna Xusniddin qizi	
Nodavlat ta'lim tashkilotlari o'quvchilarida kreativlikni shakllantirishni boshqarish	334
Nasriddinov Xasan Baxtiyor o'g'li	
Nutq nuqsoniga ega bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik aspektlar va pedagogik yondashuvlar ...	339
Normatova Maftuna Kengash qizi, Kamolova Gulshoda Jobir qizi	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasining psixologik va pedagogik manbalardagi talqini	346
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	
OTM talabalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning tashkiliy va pedagogik shart-sharoitlari.....	350
Tokumbetova Mexribonu Shavkat qizi	
Ma'naviy yetuklik sari: jadid adabiyotining o'rni.....	356
Abdullayev Ro'zimuxammad Akramjon o'g'li	
Nemis tilida derivatsion leksik birliklarning o'qitishning lingvodidaktik asoslari	361
Abduraxmanov Sirojiddin Muminkulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarda baholash madaniyatini shakllantirish: adolatli, obyektiv va motivatsiyalovchi baholashga tayyorlash	365
Boymirzayev Farxodjon Raxmatjon o'g'li	
Maktab ta'limida ko'paytirishning qulay usullari.....	371
Ergasheva Shahlo Shoabdullo qizi	
Sensor integratsiya buzilishlari bolaning nutq, harakat va hissiy rivojlanishiga ta'siri	375
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Inson jamiyatdagi ish faoliyatida va psixologiyasida sportning o'rni.....	378
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini integrativ o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish	382
Jo'rayeva Nargiza Jamolidinovna	
Обучение дошкольников иностранному языку в различных видах неречевой деятельности	386
Марасулова Доно Нигматуллаевна	

Til o'rgatishda matnning didaktik va kommunikativ ahamiyati	389
Ungarbayeva Ayman Davletbayevna	
Munavvarqori Abdurashidxonov – jadidchilik harakatining ma'rifatparvar yo'lboshchisi	393
Xasanboyeva Ruxshona Nurmatjon qizi	
Dars jarayonida o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini shakllantirish	396
Yulchiyeva Shoxsanam	
Особенности использования современных педагогических технологий в преподавании естественных наук в общеобразовательной школе	399
Мажидова Мадина Фархадовна, Мажидов Шерзод Фархадович	
Повышение информационной грамотности и формирование информационной культуры студентов в среде дистанционного обучения.....	403
Р. К. Аюезова	
Воздействие медиа в контексте социального формирования личности.....	407
Хайдарова Гулинур Нурбек кизи	
Теоретические основы развития интеллектуальных способностей студентов	411
Чинкулова Гулмехра Бахроновна	
O'qituvchining o'z darsini tahlil qilishi: tajriba va amaliyot	417
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini rivojlantirishda ma'naviy-axloqiy tadbirlarning o'rni	423
G'aybullayeva Sabohat Ulug'bek qizi, Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining adabiy kompetensiyalarini rivojlantirishda matn ustida ishlashning ahamiyati.....	426
Islomova Xafiza Azamatovna	
O'quvchilarda estetik qobiliyatlarni shakllantirishda xalq og'zaki ijodining tarbiyaviy-metodik salohiyati	430
Kaxarova Gulnora Sa'dullayevna	
Boshqaruv kompetentligi tushunchasining pedagogik psixologik va menejment sohalaridagi ilmiy asoslari va evolyutsiyasi.....	434
Mamatqulova Kimyoxon Abduljalilovna	
Muhandislik ta'limida zamonaviy kompyuter grafikasi vositalari yordamida talabalarning konstruktorlik faoliyatini rivojlantirish.....	438
Muxitdinov Abdurahob Abduvalievich	
Turizm sohasiga oid terminlarni o'qitishda axborot texnologiyasi orqali takomillashtirish	442
Nishanova Hafiza Vafogulovna	
Ilmiy maqola yozish kompetensiyasini rivojlantirishda statistik metodlarni integratsiyalashning ta'limiy samaradorligi	446
Rahimova Indira Quddrat qizi	
Sotsiologiyatning asosiy tushunchalari va konsepsiyalari	451
Rustamova Mohimbonu Maxammadjon qizi	
Pedagogik mahoratni baholashda O'zbekiston va Kanada tajribasining qiyosiy tahlili	455
Tursinova Zoxida Sharabidinovna	
Basketbolning insonning jismoniy va kognitiv rivojlanishiga ta'siri: ilmiy tahlil.....	463
Umarjanov Alimardon Alisher o'g'li	
Talaba qizlar psixik salomatligi xususiyati deviant xulq-atvorni keltirib chiqaruvchi omil sifatida.....	466
Xasanova Mashxura Abduvalievna	
Ta'lim jarayonida o'yinlardan samarali foydalanish texnologiyasi.....	471
Ortiqova Yulduz Akram qizi	
Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirish	475
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	

BOSHQARUV KOMPETENTLIGI TUSHUNCHASINING PEDAGOGIK PSIXOLOGIK VA MENEJMENT SOHALARIDAGI ILMIY ASOSLARI VA EVOLYUTSIYASI

Mamatqulova Kimyoxon Abduljalilovna

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti
dotsenti, p.f.f.d., (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshqaruv kompetentligi tushunchasining pedagogika, psixologiya va menejment sohalaridagi nazariy-metodologik asoslari, shuningdek, uning tarixi va evolyusiyasi tahlil qilingan. Maqolada, shuningdek, boshqaruv faoliyatida samarali qaror qabul qilish, ijtimoiy-psixologik omillarni inobatga olish, inson kapitali bilan ishlashga oid kompetensiyalarning shakllanishi va rivojlanishining turli bosqichlari tarixiy asosda tavsiflangan.

Kalit so'zlar: boshqaruv kompetentligi, pedagogika, psixologiya, menejment, rahbarlik, kompetentlik yetukligi, ijtimoiy-psixologik omillar, kasbiy rivojlanish, rahbar kompetensiyasi.

Abstract: This article analyzes the theoretical and methodological foundations of the concept of management competence in the fields of pedagogy, psychology, and management, as well as its history and evolution. The article also describes the various stages of the formation and development of competencies related to effective decision-making in management activities, taking into account social-psychological factors and working with human capital.

Key words: management competence, pedagogy, psychology, management, leadership, competence maturity, social-psychological factors, professional development, leadership competence.

Аннотация: В статье анализируются теоретические и методологические основы концепции управленческой компетентности в педагогике, психологии и менеджменте, а также её история и эволюция. Также описываются различные этапы формирования и развития компетенций, связанных с эффективным принятием решений в управленческой деятельности, учётом социально-психологических факторов и работой с человеческим капиталом.

Ключевые слова: управленческая компетентность, педагогика, психология, менеджмент, лидерство, зрелость компетенции, социально-психологические факторы, профессиональное развитие, лидерская компетентность.

KIRISH

“Kompetentlik” tushunchasi soʻnggi 60–70 yillikda pedagogika, psixologiya, menejment, sotsiologiya va HR sohalarida keng va chuqur oʻrganilgan ilmiy atama hisoblanadi. Ilk bor bu tushuncha tilshunoslik sohasida N. Chomskiy (1965) ^[1; 251] tomonidan qoʻllanilgan boʻlib, u “kompetensiya”ni insonning grammatik va nutq tuzilishini anglash qobiliyati deb taʼriflagan. Chomskiy “kompetensiya” tushunchasini insonning til haqidagi ichki bilimi, yaʼni qoidalar tizimini anglash va qoʻllash qobiliyati deya izohlagan. Uning fikriga koʻra, inson nutqidagi cheklanmagan gaplarni toʻgʻri tuzishi va tushunishi – bu uning “kompetentligi”i natijasidir.

R. White (1959)ning fikricha, “kompetensiya – insonning atrof-muhit bilan samarali munosabatga kirishish qobiliyati” ^[2] deb taʼriflanadi. U “samarali faoliyat olib borishga ichki ehtiyoj” degan tushunchani ilgari suradi. Bu taʼrif Chomskiyning tilga oid kompetensiya nazariyasi bilan bir vaqtda, psixologiya sohasidagi birinchi ilmiy yondashuvlardan biri sifatida qabul qilinadi. Demak, R. White kompetentlik tushunchasini shaxsning atrof-muhitdagi faolligini anglatuvchi ichki ehtiyoj va qobiliyat sifatida talqin qilgan. Bu yondashuv inson faoliyatini faqat bilim emas, balki samaradorlik, qoniqish, ishonch va tashabbus asosida baholashga ilk yoʻl ochdi. Kompetentlikni shaxsiy rivojlanish vositasi sifatida qarash – psixologik taʼlimning eng zamonaviy yondashuvlaridan biridir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

David C. McClelland (1973) tomonidan kompetentlikka berilgan ta'rif va uning psixologiya, ta'lim hamda HR sohalariga ta'sirini tahlil qiladigan bo'lsak ^[2; 14], u kompetentlik tushunchasini IQ va bilimdan farqli ravishda ish faoliyatini prognostik baholashda asosiy omil sifatida ko'rsatgan ilk olimlardan biri hisoblanadi. Xulosa qilishimiz mumkinki, David McClelland kompetentlikni insonning shaxsiy sifatleri va ishga munosabati orqali ifodalanuvchi ijtimoiy-psixologik faoliyat salohiyati deb ta'riflaydi. Bu yondashuv bilim va IQdan farqli ravishda ish natijasiga ta'sir qiluvchi omillarni ilmiy asosda baholash imkonini berdi.

Endi e'tiborni Albert Bandura (1977)ga qaratamiz. U kompetentlikni o'zini boshqarish, ishonch va o'z faoliyatini nazorat qilish qobiliyati orqali tushuntiradi. Banduraning self-efficacy (o'z-o'ziga ishonch) nazariyasi kompetentlik tushunchasiga psixologik, motivatsion va bixevioural (harakatga oid) asos beradi. Bizningcha, Bandura kompetentlikni shaxsning o'z qobiliyatini baholashi va unga ishonib harakat qilishi bilan bog'laydi. Uning "self-efficacy" nazariyasi biz uchun boshqaruv kompetentligining motivatsion va bixevioural asoslarini tadqiq qilishda juda muhim. Kompetent shaxs nafaqat biladi, balki bilimini ishonch bilan amalga oshiradi.

Richard E. Boyatzis (1982) tomonidan kompetentlik tushunchasiga berilgan ilmiy ta'rif, uning modeli va HR hamda ta'lim sohalaridagi ahamiyatiga to'xtaladigan bo'lsak, u kompetentlikni shaxsning ichki xususiyatlari – ya'ni bilim, qobiliyat, xulq-atvor, motivatsiya va shaxsiy qiymatlar majmuasi sifatida ta'riflaydi. Bu xususiyatlar ishda yuqori samaradorlikni ta'minlash bilan bog'liq ^[5]. Howard Gardner (1983) tomonidan taklif etilgan "Ko'p intellekt nazariyasi" asosida kompetentlik tushunchasiga yondashuvni tahlil qilamiz. Gardnerning ta'lim va psixologiyadagi eng katta yutuqlaridan biri – shaxsning qobiliyatini faqat IQ bilan emas, balki turli intellekt shakllari orqali baholash g'oyasini ilgari surishi bo'ldi. Bu yondashuv kompetentlikni individual, ijtimoiy va multifunksional deb qarashga asos soldi ^[6]. John Raven (1984): Kompetentlikni bilim, ko'nikma, qiymatlar, munosabatlar va o'z-o'zini boshqarishning uyg'unligi sifatida talqin qildi. Bu ta'lim va boshqaruv sohalarida kompleks yondashuvni rivojlantirdi ^[7].

Michael Eraut (1994): Tajriba orqali o'rganish va refleksiyaning kompetentlik shakllanishidagi rolini ta'kidladi [8]. Philippe Perrenoud (1999): Kompetentlikka asoslangan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish va joriy etish bo'yicha tadqiqotlar olib bordi [9]. Yuqoridagi tahlillardan kelib chiqadigan bo'lsak, xorij olimlari xulosa qiladigan bo'lsak, kompetentlik tushunchasi so'nggi yuz yillikda ko'plab ilmiy paradigma va yondashuvlar asosida kengayib bordi. Gardnerning ko'p intellektlar nazariyasi, Raven va Le Boterfning kompleks va faoliyatga asoslangan kompetentlik modellari, Spencer va Boyatzisning bixeviourizm tahlillari, Schön va Erautning reflektiv amaliyoti – bularning barchasi kompetentlikni faqat bilim va ko'nikmadangina iborat emas, balki motivatsion, ijtimoiy, shaxsiy, strategik va hatto axloqiy ong bilan bog'liq ko'p qirrali tuzilma ekanini ko'rsatadi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Bizningcha, zamonaviy ta'lim va boshqaruv tizimlarida kompetentlik – bu faqat mutaxassislikni egallash emas, balki insonning vaziyatli sharoitda mustaqil harakat qila olishi, refleksiya va qayta qurishga qobil bo'lishi, insonlar bilan ijtimoiy munosabat o'rnatish, o'z bilimi va qadriyatlarini, masalan, rahbarlikda, muammoli sharoitda faol qo'llay olishi bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan qaralganda, kompetentlik – bu inson faoliyatining fanlararo va psixologik-pedagogik integratsiyasiga asoslangan shaxsiy salohiyat hisoblanadi. Ta'limda, xususan oliy ta'limda, kafedra mudirlarining kompetentligini ham shu omillar bilan uyg'un holda shakllantirish zarur. Bu esa ijtimoiy-psixologik determinantlarni ilmiy tahlil qilishni dolzarb va innovatsion qiladi.

Endilikda MDH (Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi) olimlari tomonidan kompetentlik tushunchasiga berilgan ilmiy yondashuvlarni tahlil qiladigan bo'lsak, jumladan: Xutorskoy ta'limda ikki tushunchani farqlaydi: kompetensiya – shaxsga jamiyat yoki ta'lim tizimi tomonidan qo'yiladigan talablar, ya'ni standartlar; kompetentlik – shaxsda ushbu talablarga javob bera olish qobiliyati, ya'ni amaliyotda ifoda topadigan sifat ^[10]. A.V. Xutorskoyning yondashuviga ko'ra, kompetentlik – bu shaxsning shaxsiy va ijtimoiy faolligini, mustaqil ongini va o'zlashtirish qobiliyatini rivojlantiruvchi ilmiy-pedagogik kategoriya hisoblanadi. U kompetentlikni faqat bilim emas, balki shaxsning fanlararo uyg'unlikda faoliyat yuritish qobiliyati sifatida ko'radi. Bu yondashuv rahbar shaxslardagi boshqaruv va kommunikativ kompetentlikni baholashda asosiy mezonlardan biri hisoblanadi.

I.A. Zimnyaya (2004, Rossiya) tomonidan kompetentlik tushunchasiga berilgan ta'rifga ko'ra, kompetentlik shaxsdagi: motivatsion-qiymat (ishga bo'lgan munosabat, qiziqish), kognitiv (bilim, mantiqiy fikrlash), faoliyat-komponent (ishlash uslubi, malakalar), reflektiv (o'z faoliyatini tahlil qilish, baholash) kabi to'rt muhim bloklar birlashmasi orqali shakllanadi ^[11].

TAHLIL VA NATIJALAR

Zimnyaya modelini tahlil qilar ekanmiz, kompetentlik tushunchasi insondagi ixtiyoriylik, refleksiya, ishonch va ma'naviy pozitsiya kabi elementlarni ham qamrab oladi. Bu yondashuv ta'lim natijalarini faqat bilimga qarab emas, balki shaxsiy rivojlanish, shaxslararo munosabatlar, motivatsiya va real faoliyatdagi yurish-turish

orqali baholashni nazarda tutadi. Oliy ta'lim rahbarlari (jumladan, kafedra mudirlari) faoliyatida aynan shunday kompleks qobiliyatlar tizimi muhim ahamiyatga ega. V.A. Bolotov va V.V. Serikov (2003) tomonidan kompetentlik tushunchasiga berilgan ilmiy ta'rifga ko'ra, kompetentlik – bu “qancha bilim” emas, “qanday harakat qilishga qodir” degan savol bilan belgilanadi ^[17]. Bolotov va Serikovning kompetentlikka oid qarashlari ta'limning maqsadini, mazmunini va baholash mezonlarini qayta ko'rib chiqishga olib kelgan nazariy ilg'or g'oyalardan biri hisoblanadi. Ularning modelini oliy ta'lim rahbarlari faoliyatiga tatbiq etar ekanmiz, kompetentlikni “mutaxassis emas, balki o'zgarishga tayyor, tashabbuskor, ijtimoiy javobgar shaxs” sifatida shakllantirish maqsadli bo'ladi. Bu esa ta'limda natijaga yo'naltirilgan kompetentlik paradigmasini rivojlantiradi.

S.J. Pryadein tomonidan kompetentlikka berilgan ilmiy yondashuv va uning ta'lim tizimidagi metodologik asoslari bo'yicha tahlili Qozog'iston Respublikasida kompetensiyaviy ta'limga o'tish jarayonida muhim o'rin tutadi. Uning fikricha, “Kompetentlik – bu shaxsning ma'lum muammoli vaziyatlarda bilim, tajriba va qadriyatlaridan foydalangan holda samarali faoliyat yuritish qobiliyatidir” ^[18].

L.M. Mitina tomonidan kompetentlik tushunchasiga berilgan ilmiy ta'rif, uning psixologik-pedagogik mazmuni va ta'lim hamda rahbarlik amaliyotidagi ahamiyatini tahlil qiladigan bo'lsak, kompetentlik – bu shaxsning faqat bilim va ko'nikmalar emas, balki kasbiy faoliyatda o'ziga ishonchi, ma'naviy pozitsiyasi va rivojlantirishga intilishini qamrab oladi. Demak, oliy ta'limdagi rahbarlar, jumladan kafedra mudirlari uchun psixologik yetuklik, insoniy munosabatlar, emotsional barqarorlik, o'zini anglash qobiliyati – hammasi boshqaruv kompetentligining asosi sifatida qaraladi.

Endilikda O'zbekiston ilmiy tadqiqotchilari tomonidan kompetentlik tushunchasiga berilgan yondashuvlarni tahlil qilishga o'tamiz. Jumladan, A.T. Ergashev fikricha, “Kompetentlik – bu mutaxassisning bilim, ko'nikma va shaxsiy sifatleri asosida o'z kasbiy vazifasini ijodiy bajara olish qobiliyatidir”. Ya'ni, mutaxassis nafaqat bilimga ega bo'lishi, balki uni yangicha, yangi shart-sharoitlarda qo'llay olishi kerak, deya ta'kidlagan. Z.I. Raximov (2013) tomonidan kompetentlik tushunchasiga berilgan ilmiy ta'rif va uning psixologik-pedagogik mazmunini tahlil qiladigan bo'lsak, u kompetentlikni shaxsning ma'naviy pozitsiyasi bilan bog'laydi. Ta'lim faqat bilim berish emas, ijtimoiy barqarorlikka yo'naltirilgan shaxs shakllantirish jarayoni sifatida ko'riladi, deb izohlagan.

O'zbekistondagi zamonaviy ilmiy tadqiqotlar kompetentlik tushunchasini keng qamrovli, fanlararo va amaliyotga yo'naltirilgan ilmiy kategoriya sifatida ko'rib chiqmoqda. Ushbu tadqiqotchilar ta'lim, psixologiya, rahbarlik va boshqaruv sohalarida kompetentlikni shaxsning nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari va ijtimoiy-axloqiy pozitsiyasining uyg'unligi sifatida talqin qilishadi. Kompetentlik va kasbiy kompetentlik masalalari bilan Yunusxo'jayeva Q.H ^[12], Aripov M.Yu., Karimova V.M. shug'ullangan, olim N.A. Muslimov esa bu borada keng qamrovli tadqiqotlarni olib borib, kompetentlikni yetti turga bo'lib o'rganadi. Olimning fikricha, kompetentlikning quyidagi turlari mavjud bo'lib, fikrimizcha, bular shaxs kompetensiyalari, kasbiy individual xislati va sifatlarini aniqlovchi mezon bo'lib xizmat qilishi mumkin ^[15]:

- global kompetentlik;
- ijtimoiy-madaniy kompetentlik;
- ijtimoiy faoliyatga oid kompetentlik;
- axborot olishga kompetentlik;
- kommunikativ kompetentlik;
- o'quv-bilishga oid kompetentlik;
- amaliy faoliyatga oid.

XULOSA

Shaxsning professionallizmi (kasbiy yetukligi), bu nafaqat yuqori boshqaruv natijalarini ko'rsatib qolmasdan, balki zarur bo'lgan psixologik komponentlarning mavjud bo'lishi shartligi, ya'ni boshqarishga bo'lgan ichki intilish va shaxs psixik xususiyatlarining uzviy bog'liq holatidir. Fikrimizcha, professionallikning mohiyati – kasbda shaxsni nima yuksaklikka yetaklaydi-yu, u qanday bebaho ichki hislarga tayanadi, nima uni bu ish bilan shug'ullanishga undaydi-yu, qaysi ichki resurslarni o'z xohishi bilan qilayotgan mehnatiga baxshida etadi kabi masalalar yechimi bilan uzviy bog'liq bo'lib, shaxsning professional kompetentlik darajasiga aloqadordir ^[17].

Yuqoridagi ilmiy tahlillardan kelib chiqib, mualliflik ta'rifimizni shakllantiradigan bo'lsak: “Kompetentlik – bu shaxsning muayyan soha yoki faoliyatdagi muvaffaqiyatli, mustaqil va ijtimoiy mas'uliyatli ishtirokini ta'minlovchi bilish, his qilish, qadrlash, munosabat bildirish va faol harakat qilishga yo'naltirilgan kognitiv, emotsional, motivatsion, ijtimoiy va madaniy resurslar tizimidir.”

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxat:

1. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax. – Cambridge (Mass.): MIT Press, 1965. – 251 b.
2. White R.W. Motivation reconsidered: The concept of competence // Psychological Review, 1959. – Vol. 66, No. 5. – P. 297–333.
3. McClelland D.C. Testing for competence rather than for intelligence // American Psychologist, 1973. – Vol. 28, No. 1. – P. 1–14.
4. Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change // Psychological Review, 1977. – Vol. 84, No. 2. – P. 191–215.
5. Boyatzis R.E. The Competent Manager: A Model for Effective Performance. – New York: Wiley, 1982. – 308 b.
6. Gardner H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. – New York: Basic Books, 1983. – 440 b.
7. Raven J. Competence in Modern Society: Its Identification, Development and Release. – Edinburgh: H.K. Lewis & Co., 1984. – 420 b.
8. Eraut M. Developing Professional Knowledge and Competence. – London: Falmer Press, 1994. – 266 b.
9. Perrenoud P. Construire des compétences dès l'école. – Paris: ESF Éditeur, 1999. – 224 b.
10. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личности-ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – №2. – С. 58–64.
11. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. – М.: Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
12. Юнусходжаева Қ.Х. Педагогларнинг касбий компетентлигини шакллантириш масалалари // ЎзПИ илмий ахбороти. – 2019. – №2. – Б. 65–70.
13. Арипов М.Ю. Компетентликка асосланган таълимнинг самарадорлик мезонлари // Таълимда инновациялар. – 2020. – №1. – Б. 18–23.
14. Каримова В.М. Психология: Дарслик. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2002. – 432 б.
15. Муслимов Н.А. Бўлажак касб таълими ўқитувчиларини касбий шакллантириш: Монография. – Т.: Фан, 2006. – 122 б.
16. Ҳайитов О.Э. Олий таълим муассасаси ўрта бўғин раҳбари психологик компетентлигини оптималлаштиришнинг комплекс модели // Academic Research in Educational Sciences. – 2020. – Т. 1, №2. – Б. 120–136.
17. Болотов В.А., Сериков В.В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 8–14.
18. Пряеин С.Ж. Компетентностный подход в образовании: методология и реализация в условиях обновленного содержания. – Методические материалы. – Астана: НИЦ РНП, 2006. – 56 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.